

Anton Žužek:

Pot okoli sveta.

Dva ruskima sta čepela neke viharne noči za skalnato steno in sneg ju je zamedel do nosa. Za kratek čas sta se pogovarjala o tem, če je resnica, da je zemlja velika krogla. Pa sta se v snegu ogrela in uganila tako, da se bosta odpravila okrog zemlje, pogledat, če je zemlja res okrogla. Tako bosta najbolje znala povedati tovarišem, kaj je res.

Naslednjega dne, ko sta se vrnila domov, sta se takoj usedla na kože in izrezljala vsak svojo popotno čašo, obe iz roga enega in istega vola. Potlej sta posadila na sani svoji mladi ženici in se odpeljala. Vsak na svojo stran neba. Proti jutru eden, drugi proti večeru. In sta pokala z biči, dokler je bilo kaj čuti.

Ko je prispelo v deželo poletje in se je pokazala trava, sta izpregla sani in ostala na tistem kraju. Pozimi sta pa potovala naprej. Prihodnje poletje spet tako, prihodnjo zimo spet tako. In tisto poletje, ki je tej zimi sledilo, in tisto zimo, ki je temu letu sledila. In vsa naslednja poletja, in vse naslednje zime.

Dolga, dolga je bila pot okoli sveta. Prišli so na svet sinovi in hčere, Eskima sta se starala in starala, in na zadnje so že njuni otroci osiveli. In prišla je doba, ko so morali sinovi starce privezati na sani, kjer so dremali še v beli dan.

Nekega poletja pa, prav ko je vstajalo solnce, so se srečale sani obeh prijateljev. In od njunih roženih čaš jima ni ostalo več ko samo še ročaj. Tolikokrat sta namreč obrisala rog v travo, kadar sta spotoma pila iz stencev.

»Pa nisva mislila, da je svet tako velik!« sta rekla oba, ko sta si podala roke in si pogledala v obraz iz starih, napol slepih oči.

Mlada sta se namerila okoli sveta. Kakor na ples sta naprezala sani in veselo sta pela z ženama na saneh. Zdaj pa sta si pogledala v stara obraza iz trudnih, napol slepih oči. In otroci so ju morali peljati za roke, da sta mogla priti v svoji koči.

Danilo Gorinšek:

Tam preko . . .

*Tam preko premnogo je žalostnih src,
tam preko so mračni vsi dnevi,
tam nič veselja ni, sreče, miru —
zamrli so v srcih vsi spevi.*

*V železju se giblje premnogo tam rok,
tam hoja vsakdanja v okovih,
solze tam rosijo iz srčne krvi
in živi trohne tam v grobovih.*

*Kot pravljica davna se danes nam zdi,
ko slišimo gorko prositi:*

*»Pomagajte, bratje, ko tonemo mil!
Iz vas kralj Matjaž mora priti!«*